

UVOD

Tokratni zvezek *Traditones* je namenjen predstavitvi spoznanj raziskovalk in raziskovalcev iz Inštituta za slovensko narodopisje Znanstvenoraziskovalnega centra SAZU, ki so nastala v okviru raziskovalnega projekta »Etnološki pogledi in podobe med 19. in 21. stoletjem.«¹ Razumeti jih gre kot prispevke k sintezi oz., bolje, kot preiskavo možnosti, kako zasnovati kolikor toliko reprezentativno delo o podobi kulture in kulturnih procesov na Slovenskem; to ostaja namreč temeljna usmeritev raziskav Inštitutovih sodelavk in sodelavcev tudi v prihodnje. Takšna sinteza bi bila verjetno povsem drugačna od starejših preglednih in konceptualno precej raznorodnih delih, kakršna so npr. oba zvezka *Narodopisja Slovencev* (1944, 1951), Vilka Novaka *Slovenska ljudska kultura* (1960), prispevki, zbrani v *Pogledih na etnologijo* (1978) ali v *Slovenskem ljudskem izročilu* (1980), in seveda tudi v žanrsko drugačnih predstavah, npr. v *Slovenskem etnološkem leksikonu* (2004), v muzealizirani (*Med naravo in kulturo. Vodnik po stalni razstavi Slovenskega etnografskega muzeja*, 2008) in celo vizualizirani podobi (*Podobe preteklega vsakdana*, DVD 2007), in primerljivejša z novjšimi deli, ki nastajajo v nacionalnih evropskih etnologijah.

Objavljeni prispevki so le segment triletne produkcije: raziskovalke in raziskovalci so namreč domačo in tujo znanstveno javnost sproti obveščali z objavami v znanstveni in strokovni periodiki, z nastopi na domačih in tujih znanstvenih srečanjih, v medijih in ob drugih javnih priložnostih, hkrati pa tudi kot univerzitetni učitelji. Tudi bogata produkcija seveda nikakor ni izčrpala ne vseh vprašanj ne vseh možnosti, ki jih daje slutiti metafora »pogledi in podobe«.

Tukajšnje razprave povezuje osnovna orientacija, ki temelji na prepričanju, da je humanistično znanje kumulativno: izbrane probleme zato lovijo v historični perspektivi, bodisi, da gre za metodološka vprašanja reprezentacije totalitete (Fikfak), za značilne disciplinarne prijeme pri raziskavah ritualnih praks (Fikfak), obravnavo za te in druge kulturne prakse značilnega fenomena folklorizma (Poljak Istenič), spremembe v praznični kulturi prehranjevanja, ki kaže na hkratni inovativnost in konservativnost (Godina Golija), ali v slovstvenem izročilu, ko gre za spremembe v žanrskem sistemu slovstvene folklorne v celoti (Stanonik) ali pa eksemplarično na primeru pripovedništva v regionalnih okvirih (Kropej).

¹ Projekt št. J6-6352-0618 je v letih 2004–2007 financirala Agencija za raziskovalno dejavnost Republike Slovenije.

Enako velja za presojo izbranih vprašanj produkcije znanja v etnologiji in folkloristiki (Slavec Gradišnik). Hkrati se seveda ne morejo izogniti določenosti z vsem tistim, kar danes vemo: morda ne več, temveč drugače.

Ingrid Slavec Gradišnik